

TEKNOLOGIA

Gai izango ez garenean

DIANA FRANCO EGUREN

Pertsona nagusiekin edo aniztasun fisiko eta neuronalak dituzten pertsonekin lanean zaudenean, dugun gizartean gaitasunaren ideiak espezie bezala asko mugatzen gaituela ohartzen zara. Hau da, dugun sistemak gauzak modu espezifiko batean egiteagatik jartzen zaitu balioan, eta modu horretan egiten ez duena ezgaia da sistemarentzat.

Noizbait, teknologiak gure gaitasunak handitzeko luzapenak izan ziren; nik adibidez betaurrekoei esker hobeto ikusten dut. Egun, ordea, digitalizazioarekin gure gaitasuna areagotu beharrean, ordezkatzen ari direla esango nuke. Aurreko adibidearekin jarraituz, gaur egun telefonoak nire begien ordez “ikus dezake”, eta ikusten duena azaldu.

Dugun eredu kapitalistan, etekinak sortzeko bideak bi izan ohi dira: balioa sortu edota kostuak murriztu. Horregatik, kapitalaren jabeek bideak asmatzen dituzte pertsonon denbora eta gaitasunak etekin bilakatzeko. Etekin handiagoa bizitza hobea, mundu ikuskerara horretan, pertsonen gaitasunak ordezkatzen dabilzan teknologiak ugaritzen doaz. Etekinak sortzeko, kapitalaren jabeen ekuazio linealean, kostua eta gaitasuna euren eskuetan soilik dauden aldagaiak izan arte ez dute etsiko. Hori lortzen dutenean, ez gara sistemarentzat gai izango.

Lorena Pérez Hernandez Hizkuntz Kognitiboan adituak hitzaldi bat eman berri du nire herrian. Beste hainbat gauzaren artean, honakoak esan zituen: “Hiztunak burujabeak gara, behar dugun bezala hitz egiten dugu. Hizkuntzaren azpiko helburua ez da komunikatzea, hizkuntzak baimentzen digu pentsatzea. Hizkuntzak errealitatea sortzen du”. Hizkuntza sortzeko gaitasun hori galtzen ez dugun bitartean, errealitate berriak sortzeko aukerak hor izango dira, baita gaitasunaren ideia errealitate eraldatzeko ere. ●

NAZIOARTEA

Krisi autoktonoa ala inportatua?

MIKEL ARAMENDI

Hego Koreako presidente Yoon Suk Yeol-ek abenduaren 3ko arratsuan gerra-legea ezarriz sutu zuen krisi politikoa itzaltzetik oso urrutiko dago oraindik. Nahiko argi badago ere kolpea sustatu zutenak ez direla irabazten ari. Oraingoz.

Berez, gau hartan bertan galdu zuten kolpistek enbido erabakigarri bat, parlamentuak Yoonen aldarrikapena bertan behera uztea eragozteko lortu ez zutenean; Malaparteren klasikoa berrikerri beharko du baten batek. Berriki, parlamentuan berriro ere, galdu zuen Yoonen funtsezko beste tanto bat, bigarren saialdian bere *impeachment*-ak aurrera egin zuenean, bi hereneko gehiengo ondo gaudituta. Baina Yoonen ez du amore eman, ezta krisi politikoa konponbidean jartzeko ezinbestekoa dirudien bere dimisioa eman ere. Itxaropenen bat baduela esan liteke.

Bizkitartean, epaile eta poliziek konplota ikertzen jarraitzen dute. Lehen unean, eta batez ere urrutitik begiraturata, Yoonen burutazio zoroa zirudiena, estatu-kolpe argi eta ohiko samarraren tankera osoa hartzen joan baita abenduaren 3koa, ikerketek aurrera egin ahala: “neutralizatu” beharreko aurkari zerrendak, okupatu beharreko gune estrategikoak, *putcha* (estatu kolpea) zuzitzeko arazoibideak, agindu zehatzak jasota zeuden goi-arduradun militarrek... Jakinaren gainean zeudenen eta ezjakintasun deliberatuan egozarazien artean arrakala gotor batekin.

Apenas moztortutako erregimen militarra, Yoon eta haren gobernu zibiko-militar bat gorenean zela, ezartzea izan behar zuen helburua, ezinbestez.

Baina, orduan, lehendabiziko itauna litzateke: zertarako halako zerbitzua? Une honetan Hego Korea izan ditzakeen buruhausteetako bakarra ere hartara hobeto kudea litekeela pentsatzea ez dirudi batere zentzuzkoa. Antza denez, Finantza eta Ekonomia ministroa izan zen gerra-legea ezarri atarian egindako gobernu-bileran ozenkien aurka agertu zena; eta ez da kasualitatea. Parlamentuan gehiengo Yoonen oposizioko indarrean eskuek egoteak hari sortarazten zizkion endredoak, bestalde, ez lukete indar armatuen buruhauste izan behar... Orduan?

Kolpe-saiaketaren prestakuntza eta egikaritzapenean erabakigarria (hain erabakigarria ezean, atxilotu dutenean bere buruaz beste egiten ahalegindu omen) izan den Kim Yong-hyun, Defentsa ministroaren joan-etorri eta egitasmoek dezente lagun dezakete abenduaren 3koa argitzen. Batez ere, hark eta Estatu Batuen Indo-Pazifikoko Komandoaren burua den Samuel Paparo almiranteak azken hilabete hauetan erakutsi duen erabateko sintonia kontuan hartzen badugu.

Baina horretarako, Yoonen (auto) kolpea, autoktonoa baino gehiago inportatua dela pentsatzen hasi beharko genuke. ●